

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

HLAS

صَلَاة

الجماعة الدينية الإسلامية في جمهورية تشكوسلوفاكيا

MOSLIMSKÉ NÁBOŽENSKÉ OBCE PRO ČESKOSLOVENSKO

• Ročník 2
• číslo 4

Safar 1357 • Duben 1938

Zeitung der Moslemischen Religionsgemeinde für die ČSR
Organe de la Communauté religieuse musulmane de la République Tchécoslovaque

Redakce a administrace
Rédaction: Praha XIX., třída krále Alexandra 20.

Mevlana Hadži Mehmed Džemaluddin eff. Čausević

zemřel 28. března 1938 ve věku 68 let.

Jugoslávské moslimy a celý svět Islamu stihla velmi těžká a bolestná, téměř nenahraditelná ztráta. Všemohoucí povolal k Sobě Džemaluddina eff. Čauseviće, reise ul ulamu království Jugoslavie, ve výslužbě. Džemaluddin eff. Čausević narodil se roku 1870 v Ārapuši, okres Bosenská Krupa. Po skončení theologických studií v Bosně vystudoval theologickou fakultu v Cařihradě. Za svého cařihradského pobytu osvojil si takové znalosti a vědomosti theologie, že byl téměř v celém islamském světě proslaven svou učeností a zejména naprostou znalostí výkladu šeriatského práva. Roku 1903 navrátil se do Bosny, kde se stal profesorem arabského jazyka na sarajevském gymnasiu. R. 1905 stal se členem islamského medžlisu (představenstva) pro Bosnu-Hercegovinu. Roku 1910 byl jmenován profesorem Šeriatské soudcovské školy v Sarajevě. Roku 1914, tedy těsně před světovou válkou byl zvolen právě pro svou učenost, moudrost a velmi čestný život reise (hlavou) moslimů Bosny-Hercegoviny. V této funkci zůstal až do roku 1930. V tomto roce byl jmenován zesnulým králem Alexandrem hlavou všech moslimů království Jugoslavie. Po vydání nového zákona o islamské náboženské obci pro Jugoslavii zažádal Džemaluddin eff. Čausević roku 1932 o pensionování, pro svůj nesouhlas s tímto zákonem.

Jeho činnost neomezovala se pouze jen na jeho vysoký úřad, ale v první řadě i na žurnalistiku, a to zejména na zakládání časopisů, majících kulturní a pokrokový vliv pro jugoslávské moslimy. Roku 1907 založil časopis „Behar“ a roku 1908 časopis „Tarik“. Mimo to v celé Jugoslavii jest známa jeho úspěšná a energická činnost ve všech oborech moslimského života. Ani po svém odchodu do výslužby, neskončil své nadšené práce pro Islam a pro jugoslávské moslimy. Pokračoval stále ve své žurnalistické a kulturní práci. Zejména nehynoucí zásluhu získal si loňského roku vydáním jugoslávského překladu Koranu, o kterém píšeme na jiném místě.

Džemaluddin eff. Čausević zemřel, ale jeho dílo bude žít věčně. Islamský svět v Jugoslavii jest naplněn hlubokým smutkem nad touto nenahraditelnou ztrátou. A s ním i my, českoslovenští moslimové, bratři jugoslávských moslimů vírou a krví, skláníme se hluboce dojatí a rozčítlivě nad touto neblahou zprávou. Zemřel člověk, kterého jediný a nejvyšší milosrdný Bůh vedl cestou pravou!

Pojetí Boha a Boží zjevení v Islamu.

Víra v Boha jest prvním ze tří základních principů Islamu. Víra v sílu vyšší než člověk může se sledovati zpět daleko do minulosti, do nejvzdálenějších dob, kam až sahají dějiny, ale různí národové v různých dobách a v různých zemích měli různá pojetí Boží Bytosti. Islam na prvním místě hlásá Boha, který jest povznesen nad všemi kmenovými božstvy a národními bohy. Bůh Islamu není Bohem nějakého jednotlivého národa, není Bohem, který by svá požehnání omezoval na jediný národ, nýbrž jest označen v úvodních slovech Koranu jako „Pán světů“. Tímto nejvyšším pojetím Boží Bytosti rozšiřuje se okruh lidského bratrství a zahrnují se v něm všichni národové země.

Mezi četnými vznešenými atributy, jež Koran připisuje Bohu, zaujímá nejvyšší místo atribut milosrdenství. Každá kapitola (súra) Koranu začíná se jmény *Ar-Rahmān* a *Ar-Rahīm*. Výrazy „milostivý“ a „milosrdný“ podávají nearabskému čtenáři Koranu jen velmi nedokonalou představu hluboké a vše zahrnující lásky a milosrdenství Boží, jak ji vyjadřují slova *Ar-Rahmān* a *Ar-Rahīm*. „Moje milosrdenství objímá všechny věci“, praví Koran (súra 7, 156). Odtud také prorok, který hlásal toto pojmání Boží Bytosti, jest nazván v Koranu „projev milosrdenství (ke všem světům)“ (súra 21, 107).

Bůh jest původce všeho, co existuje. Popření Jeho tvůrčí moci bylo by dalo smrtelnou ránu vznešenosti a velkoleposti pojetí Boží Bytosti. „Pravý Bůh je takový, jenž nemá jiného boha sobě rovného, zná tajemství a svědectví, je milosrdný a soucitný. Je to Bůh, kromě něhož není boha, král, svatý, dárce pokoje, věrný, mocný, vznešený Bůh; povýšen jest nade vše, co mu kladou na roven. Je to Bůh Stvořitel, jenž tvoří vše a dává všemu tvar; jemu patří nejkrásnější jména. Co je na nebi a na zemi, velebí jej, neboť je mocný a moudrý“ (súra 59, 22—24). Je to Bůh všeslyšící, vševidoucí, zbavovatel každého zarmutku, šlechetný, milostivý, odpouštějící, k pomoci hotový, který miluje dobré a nenávidí zlého a který vezme v počet všechny lidské skutky. Jest značně veliký počet jiných atributů Boží Bytosti, které dodávají vznešenosti pojetí Boha v Koranu a s jakými se nesetkáváme v žádné jiné knize zjevení.

Koran klade největší důraz na jedinnost Boha. Přírodní zákony, které vidíme působiti ve vesmíru, člověkova vlastní přirozenost a učení dávných proroků znova a znova se uvádějí jako samozřejmý důkaz jedinství Tvůrce. Pohled'te na stvoření bezpočetných těles nebeských: nepodléhají při své zřejmé různosti jednomu a témuž zákonu? Přemýšlejte o tom, co vidíte na zemi samé,

o její ústrojně a neústrojně říši, o rostlinném a živočišném životě, o pevné zemi, o mořích a řekách, o horstvech — zdalíž není jednota v celé této rozmanitosti? Uvažujte o své vlastní přirozenosti, jak i vaše pleť a jazyky se navzájem různí, ale jak přese všechny tyto rozdíly nejste leč jediný národ? Poptávejte na stálou změnu, jíž podléhá všechno v tomto vesmíru, na pochod tvoření, odumírání a obnovy všech věcí, který na chvíli neustává: — není zde patrný jednotný zákon? Pozorujete-li opravdu bedlivě jednotu v různotvárnosti přírody, nevidíte v tom jasného znamení Jedinosti Tvůrce? Obráťte tedy svůj zrak k nepopíratelné samozřejmosti lidské přirozenosti, jak uznává jednotu v samé mnohosti, i když věcí v mnohost bohů, a jak tím dosvědčuje Boží jedinství. A konečně listujte v posvátných písmech všech náboženství, prozkoumejte učení velikých duchovních vůdců všech národů — podávají vám důkaz o jedinství Boží Bytosti. Slovem: zákony přírody, lidská přirozenost a svědectví spravedlivých lidí všech věků dokazují jednomyslně Jedinost Boha a to jest stěžejní doktrína duchovního učení islamského vyznání.

Druhým základním principem víry v islamském náboženství jest víra v Boží zjevení, nejen víra v pravdu zjeveného Slova Božího, jak se jeví v Koranu, nýbrž víra v pravdu Božího zjevení ve všech dobách a u všech národů země. Boží zjevení jest základem všech zjevených náboženství. Některá náboženství mají za to, že zjevení bylo dáno lidstvu jen jednou; jiná na ně hledí jako na něco, co jest dáno jen určitému národu; a jiné opět uzavírají zjevení po určité době.

S příchodem Islamu vidíme, jak se totéž široké hledisko uvádí do pojetí Božího zjevení jako v pojetí Boží Bytosti. Koran neuznává nijakého omezení Božího zjevení ani co do národnosti jednotlivce, jemuž se zjevení dostalo. Má za to, že všem se dostalo Božího zjevení v té či oné době, a hlásá, že brána zjevení jest otevřena nyní i napříště stejně jako v minulosti. Jestliže se v Koranu mluví o Mohamedovi jako o posledním proroku, neodporuje se tím tomuto názoru, neboť se v Koranu výslovně připouští, že zjevení může býti dáno i neporokům.

Bez přispění zjevení od Boha žádný národ by nikdy nebyl mohl dosáhnouti spojení s Bohem, a proto bylo nutno, aby Všemohoucí Pán celého světa, který poskytl všem lidem všechno, čeho fysicky potřebují, udělil jim také Svá duchovní dobrodiní. Proto také Islam, který jako ostatní vyznání zastává víru v Boží zjevení, odmítá uznati každé omezení tohoto zjevení, pokud jde o čas a místo.

Jest jistě jiná stránka islamské víry v Boží zjevení, jíž se tato víra liší od jiných světových náboženství. Odmítá uznání vtělení Boží Bytosti. Že nejvyšší metou náboženskou jest spojení s Bohem, jest věc všeobecně uznávaná. Podle Koranu nelze dosáhnouti tohoto spojení tím, že by Bůh přijal na sebe lidskou podobu ve smyslu vtělení, nýbrž tím, že člověk postupně se povznáší k Bohu duchovním vývojem a očisťováním svého života ode všech smyslných tužeb a nízkých popudů. Dokonalým prostředníkem, který odhaluje Boží tvář světu,

není Boží Bytost v lidské podobě, nýbrž lidská bytost, která se stala projevem Božských vlastností tím, že svou osobní podstatu přetavila v ohni Boží lásky. Příklad této lidské bytosti jest povzbuzením a vzorem ostatním, aby ho následovali. Svým příkladem ukazuje, jak je možno i obyčejnému smrtelníku dosíci spojení s Bohem. Odtud plyne široký princip Islamu, že nikdo není vyloučen z možnosti obcovati s Bohem a napájeti se z pramene Božího zjevení a že se tohoto zjevení může dostatí komukoli, sleduje-li správnou cestu.

Výroky Mohamedovy.

Tento život jest jen přípravou k životu příštímu, proto čiňte dobré, abyste sklídili odměnu v něm; neboť námaha jest Boží nařízení a cokoliv Bůh nařídil, toho se může dosáhnouti jen námahou.

Pravil jsem: „Boží vyslanče, dovol, abych se stal eunuchem“. On pravil: „Není mým přívržencem ten, kdo dává druhého nebo sebe kleštiti, neboť moji stoupenci stávají se

eunuchy postem a zdrženlivostí“. Na to jsem pravil: „Dovol, abych odešel ze společnosti a odřekl se rozkoši světa“. On pravil: Ústraní, které sluší mým stoupencům, jest žiti mezi lidmi, ale seděti v koutě mešity v očekávání modliteb.“

Ali Novotný:

Islam a stát.

Jaký jest poměr Islamu k státu a k hlavě státu? V islamském názvosloví jest vladař (chalif) reprezentativní osobnost, kterou národ volí k ochraně svých osobních a kolektivních práv. Islam uznává jediné reprezentativní vládu. Chalif vykonává moc, která mu je svěřena národem, nikoli moc, kterou si sám přisvojil nebo zdědil rodovým právem. Podle Koranu vychází vladařská svrchovanost od poddaných, nikoli od vladaře. Právě se v něm: „Bůh vám prikazuje, abyste svěřili odpovědnost vlády těm, kdo jsou jí hodni, a ti z vás, kdo se stanou vládci, mají vládnouti spravedlivě“. (Súra IV., 58). Vladařská moc jest zde definována jako věc důvěry a její vykonávání jako věc poctivosti a věrnosti. Vláda jest tedy přenesením moci k ochraně práv lidu.

Protože moc vládní jest vládci pouze svěřena, nesmí ji vladce zneužívat ani nadužívat a musí jí před svou smrtí vrátiti lidu. Moc vladařova jest omezena tak, že nemá svrchovanosti nad ústavou, nýbrž jest jí vázán jako je vázán poradním voleným sborem, po př. sněmovnou. Vládce jest zcela mimo stranické vlivy a není závislý na součinnosti žádné strany.

První povinností, kterou Islam ukládá vládě, jest starati se o mravní a hmotné blaho lidu. V Koranu se praví, že „každý jest jako pastýř a je odpovědný za osoby a věci, svěřené jeho péči“. V tom jest zahrnuta celá hospodářská, sociální a kulturní politika státu. Druhou povinností státu jest řádné vykonávání spravedlnosti, o němž Islam podává podrobné předpisy a pokyny, zejména pokud jde o instituci muftiů (právníků),

Vědění, z něhož neplyne žádný užitek, jest jako poklad, z něhož se neudílí almužna na cestě Boží.

zřízenou k ochraně práva chudých a nevzdělaných. Další povinností státu jest chrániti čest a svobodu země. Koran prikazuje muslimům hájiti hranic země za míru i valky a nasaditi život za vlast. Jiné povinnosti, jež Islam ukládá státu, jsou: pečovati o národní zdraví, o národní vzdělání („Vzdělávati se, jest povinností každého muslima“, praví Mohamed), o povznesení umění a řemesel. Především doporučuje Islam státu starati se o zachování míru a pořádku. Koran přísně odsuzuje ty, kdo podněcují neklid a převrat, a praví, že vládci, jejichž netečnost vede k nepokojům a útisku, jsou za své chování odpovědní Bohu. Mohamed vylíčil ideální islamský stát jako zemi, kde žena může cestovati samotna a bez průvodu, aniž jí, hrozí sebemenší nebezpečí.

Konečnou a hlavní povinností státu, vladaře a státní správy, jest péče o mravní a duchovní povznesení národa, pomocí výchovy a vzdělání, péče o stále vyšší pokrok mravnosti a osvěty, který má lidi stále více přibližovati k vysokým náboženským ideálům Islamu.

Pokud jde o poměr státu k jiným státům, bylo by pro Islam ideálem zříditi jedinou ústřední vládu nad celým světem, aby se tak zamezily všechny příčiny k mezinárodním třenicím a válkám. Protože však Islam nepřipouští agitace ani násilí pro uskutečňování tohoto ideálu, ponechává se každému národu na vůli, zaříditi se podle svých potřeb, pokud toto úsilí neohrožuje bezpečnost druhých národů. Koran odsuzuje výslovně politický útisk a imperialistickou lačnost dobytelskou; prikazuje úctu k uzavřeným

smlouvám a ačkoli hlásá mezinárodní mír, vyžaduje branné pohotovosti k ochraně míru a bezpečnosti státu. Pro urovnávání mezinárodních sporů doporučuje se v Koranu (Súra XLIX, 9) snaha usmířiti soupeře a kdyby jeden z nich pokračoval v útoku, brániti napadeného proti útočníkovi. (To je v zásadě předjatý program Společnosti národů).

V mezinárodních vztazích vyznává Islam, náboženství míru a snášenlivosti, ideál pa-

cifismu a vyrovnávání protivy mezi patriotismem a láskou k lidstvu. Praví: „Musíš pomoci bratru, ať je utlačovatelem nebo utlačovaným — je-li utlačovatelem, odvracej ho od činů násilných; je-li utlačován, vysvobod' ho z útisku“. Súra XLI, 11, pak dává národům tuto výstrahu: „Nechť žádný národ nepřezírá druhý národ, neboť tento je možná lepší než onen“.

Zprávy církevní, misijní a organizační

Dova (posmrtná modlitba) za presidenta Osvoboditele profesora Dra T. G. Masaryka vykonána byla v pondělí dne 7. března t. r. o 12. hodině polední v přednáškovém sále Městského gymnasia Elišky Krásnohorské, propůjčeném nám laskavě a ochotně pražskou obcí. Dovu, jakož i stručnou a vystižnou přednášku o T. G. Masarykovi vykonal rajs. el Medžlis Salih Hadžiosmanović. Účast pražských moslimů byla poněkud slabá, již také i vzhledem k tomu, že 7. březen byl dnem všedním. Této pietní modlitbě byli přítomni zástupci Presiděna minisťerské rady, Ministerstva národní obrany, pana zemského presidenta, Československého ústavu zahraničního a tak dále. Omluvné přípisy zaslali: Kancelář presidenta republiky, Ministerstvo vnitra a Presidium hlavního města Prahy.

K úmrtí Mevlany Džemaluddina ef. Čauševića zaslala Moslimská náboženská obec pro Československo kondolenční telegramy vdově Chatidže hanumě Čaušević a Ulema Medžlisu v Sarajevě.

Na tiskový fond Moslimské náboženské obce pro Československou republiku v Praze laskavě přispěli: JUC. Ahmed Poláček Kč 20.—, Ing. Jar. Babka, Bubeneč, Kč 10.—.

Moslimské náboženské obci pro Československo dostalo se význam, daru od p. Džemaluddina ef. Čauševića, rajse Ulema medžlisu (představenstva moslimské náboženské obce pro Jugoslavii) ve výslužbě.

Po dlouholeté a úmorné práci spolu s profesorem Muhamedem Pandžou (naším čtenářům známého z četných prací otištěných v „Hlasu“), vydal pan Džemaluddin Čaušević jugoslávský překlad svatého Koranu s obsáhlým a velmi bohatým komentářem. Jest to jeden z nejlepších překladů Koranu v evropských jazycích a pro nás tím více významný, že překlad jest jugoslávský, tedy naší řeči blízký a přístupný a pak že překlad byl vypracován člověkem, který jest v celé bratrské Jugoslavii vysoce vážen a ctěn.

Jeden výtisk tohoto jugoslávského

překlada Koranu, který obsahuje také i celý arabský text, zaslal nám pan Džemaluddin Čaušević spolu se srdečným věnováním.

Volby do úřadu důvěrníka Moslimské náboženské obce pro Moravu vykonány byly dne 12. března t. r. Za důvěrníka zvolen byl Ahmed Saliović. Jako jeho poradci zvoleni byli: Velí Dautović a Etem Hamzović. Volby byly potvrzeny usnesením Rady ze dne 1. dubna t. r.

Hadži Ahmed Ayaz Chán vykonal dvě přednášky v zeleném salonku kavárny „Louvre“, a to ve čtvrtek dne 17. března a v pátek dne 25. března t. r. Prvá přednáška byla na téma: „Důkazy o existenci Boha“, a druhá: „Sociální stránka Islamu“. Obě dvě přednášky, velmi obsažné, byly předneseny v jazyce anglickém. Tyto přednášky byly samozřejmě, jako konečně celý Islam, prodchnuty pravou moslimskou tolerancí a úctou k ostatním náboženstvím. Přes to jeden maličký časopis evangelický, neodpustil si potměšilého útoku na nás. Příští měsíc odjíždí Hadži Ahmed Ayaz Chán do Jugoslavie, kde má Ahmedie svoji misi v Bělehradě.

Vázané Korany české, vydání Dra Veselého, za Kč 90.— zašle redakce tohoto listu.

Vázané Korany arabské, egyptské vydání, za Kč 75.— zašle redakce tohoto listu.

Vázané Korany arabské, sarajevské vydání za Kč 35.— zašle redakce tohoto listu.

Minulý ročník „Hlasu“ (1937) za Kč 10.— zašle administrace tohoto listu

Prof. Václav Zelenka, cestovatel a autor knihy „Srdce orientu“, obsahující poučné kapitoly ze života arabského a moslimského, vydal právě nákladem „Unie“ v Praze novou cestopisnou knihu „Ostrov vůně — Zanzibar“, výtěžek své cesty za novým poznáním rozsáhlé oblasti Islamu, již náleží jeho hlavní cestovatelsské sympatie. Ličení, zpestřené vlastními obrazy, mapami a plány, zahrnuje cestu Egyptem, Nubií, Ru-

dým mořem až na ostrov Zanzibar, jehož poměrům (zejména též moslimským) jest věnována polovice knihy. Cena knihy je Kč 27.—.

Otázka českých překladů Koranu. Velmi často máme zodpověděti otázku, jak my nazíráme na dva překlady Koranu, které až dosud existují v naší řeči. Proto se domníváme, že bude dobře, abychom zde, v „Hlasu“, tuto otázku veřejně a krátce zodpověděli.

Starší překlad Dr. Veselého jest podle našeho názoru poměrně správnější, nežli překlad druhý. Zato komentář jest zcela nesprávný, místy až ironický, hanlivý a dává jasně tušiti, že autor překladu (bezpochyby z angličtiny) arabskému Koranu neporozuměl a ani se snad nesnažil porozuměti.

Druhý překlad A. R. Nykla jest pravým opakem prvního. Překlad jest místy velmi nesprávný, a to zejména tehdy, kdy autor dává se strhnouti svojí vlastní fantasií a snad i svojí láskou k Orientu. Komentář Nykla jest ovšem mnohem lepší komentáře Dra Veselého, i když ani v tomto případě nebylo vyvarováno chyb a omylů. Byli jsme postaveni před těžkou otázkou, který Koran doporučovati. Rozhodli jsme se doporučiti raději Koran Dra Veselého, poněvadž jeho překlad jest celkem správnější. Kdo chce však opravdu vniknouti a studovati Koran tomu doporučujeme, aby si obstaral překlady oba dva. Právě nyní vyšly překlady jugoslávský, který shlédáváme za úplně správný, dává Čechům dobrou možnost studovati tento se slovníkem. Jinak doporučujeme překlad anglický Muhameda Aliho neb německý Sadr ud Dina. Všechny tyto překlady vám ochotně obstaráme.

Náš abonent František Benda, prodej veškerých časopisů a novin, Nová Bystřice u Jindřichova Hradce, nabízí předplatné pro veškeré noviny, časopisy a revue Orientu za původní ceny. Taktéž objedná všechny publikace, spisy a knihy, vyšlé v kterékoliv orientální zemi, za původní ceny a poštovné.

V Praze, dne 8. dubna 1938. Majitel a vydavatel: El Ittihad el Islami, Moslimská náboženská obec pro Československo, ústředí v Praze XIX., třída kr. Alexandra 20. Zodpovědný redaktor H. Mohamed Abdallah Brikcius. Vychází měsíčně. Předplatné Kč 10.— ročně. Používání novinových známek povoleno výnosem řed. pošt a telegrafů v Praze č. j. 75.860/IIIa-37 ze dne 22. dubna 1937 a č. 9154/VII. ze dne 24. ledna 1935. Dohlédací poštovní úřad Praha 47. — Tiskne A. Fišer, Strašnice 289.